

1982/83:7

Måndagen den 11 oktober

Kl. 14.00

1 § Ersättare för statsråd, m. m.

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag får anmäla att följande ledamöter intagit sina platser i riksdagen,
nämligen
Thorbjörn Fälldin,
Ola Ullsten,
Karin Söder,
Karin Ahrland,
Claes Elmstedt,
Rolf Wirtén,
Olof Johansson,
Jan-Erik Wikström,
Ulla Tillander,
Björn Molin,
Karin Andersson,
Nils Åsling,
Karl Boo och
Ingemar Eliasson.

Uppdragen för deras ersättare i riksdagen har därmed upphört.

Vidare får jag anmäla att följande ersättare kallats att träda i stället för
resp. riksdagsledamöter under den tid de är statsråd, nämligen
Monica Andersson för Olof Palme,
Barbro Evermo för Gertrud Sigurdsen,
Bosse Ringholm för Sten Andersson,
Bengt Lindqvist för Anita Gradin,
Sören Lekberg för Anna-Greta Leijon,
Ulf Lönnqvist för Ingvar Carlsson,
Hans Göran Franck för Thage Peterson,
Anna Lindh för Birgitta Dahl,

Nr 7

Måndagen den
11 oktober 1982

Antalet suppleanter i utskotten

Lars Andersson för Svante Lundkvist,
Christer Skoog för Hans Gustafsson,
Margareta Hemmingsson för Lena Hjelm-Wallén,
Bengt-Ola Rytting för Kjell-Olof Feldt och
Bruno Poromaa för Curt Boström.

2 § Antalet suppleanter i utskotten

Anf. 2 TALMANNEN:

Som tidigare meddelats kommer val till talmanskonferensen, utskott och fullmäktige i riksbanken att ske vid tisdagens sammanträde.

Enligt till kammaren inkommet protokollsutdrag har valberedningen föreslagit att i utrikes-, utbildnings- och näringsutskotten skall utses 18 suppleanter, i finansutskottet 17 suppleanter, i konstitutions-, skatte-, social-, trafik- och arbetsmarknadsutskotten 16 suppleanter samt i övriga utskott 15 suppleanter.

Jag hemställer att antalet suppleanter i utskotten bestäms i enlighet med valberedningens förslag, dvs. till 18 i utrikes-, utbildnings- och näringsutskotten, 17 i finansutskottet, 16 i konstitutions-, skatte-, social-, trafik- och arbetsmarknadsutskotten samt 15 i övriga utskott.

Denna hemställan bifölles.

3 § Upplästes följande inkomna skrivelse:

Till riksdagen

Undertecknad anhåller härmed om att bli befriad från uppdraget som ersättare i riksdagen för Arbetarepartiet-Socialdemokraterna i Västmanlands län.

Västerås den 8 oktober 1982

Sven Engvall

Kammaren biföll denna anhållan.

4 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1982/83:5 av *Tore Nilsson*

Förslag till ny vattenlag m. m. (prop. 1981/82:130)

1982/83:6 av *Allan Åkerlind*

Ändring i utlänningslagen (1980:376), m. m. (prop. 1981/82:146)

1982/83:7 av *Lennart Andersson m. fl.*

1982/83:8 av *Christer Eirefelt* och *Hans Petersson* i Röstånga

Vårdnad och umgänge m. m. (prop. 1982/83:168)

1982/83:9 av *Grethe Lundblad m. fl.*

Förslag till hälsoskyddslag, m. m. (prop. 1981/82:219)

1982/83:10 av *Allan Åkerlind*

1982/83:11 av *Allan Åkerlind*

Skolor med enskild huvudman m. m. (prop. 1982/83:1)

Nr 7

Måndagen den
11 oktober 1982

---

*Meddelande om
interpellationer*

5 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framstälts

den 8 oktober

1982/83:3 av *Bengt Wittbom* (m) till arbetsmarknadsministern om arbetsmarknadspolitiken:

Full sysselsättning utgör ett av den ekonomiska politikens viktigaste mål. Arbetslöshet är dels ett slöseri med produktiva resurser, dels ett allvarligt socialt problem.

Under den gångna valrörelsen stod frågan om jobben i centrum av debatten. Många tecken tyder på att människors oro för att bli arbetslösa varit avgörande för valresultatet och den ny tillträdde socialdemokratiska regeringens majoritet i riksdagen.

Från moderata samlingspartiets sida har vi aldrig tvekat att klart redogöra för de åtgärder som måste till för att hålla sysselsättningen uppe på längre sikt. Under 1980-talet måste vi snabbt och effektivt angripa de grundläggande orsakerna till arbetslösheten. Att satsa ytterligare många miljarder kronor på AMS eller utöka den offentliga sektorn kraftigt innebär ingen långsiktig lösning på sysselsättningsproblemen. Förklaringen till den växande arbetslösheten är att våra företag inte kan sälja sina produkter, eftersom de är för dyra. Därmed uteblir nödvändiga investeringar för framtiden. Antalet jobb i den enskilda sektorn minskar i stället för att öka.

Nyckeln till en bättre situation på arbetsmarknaden finns alltså ute i våra hundratusentals svenska företag. För att nå full sysselsättning måste därför politiken inriktas på att lösgöra den tillväxtkraft som finns i näringslivet. Svenska företag måste ges förutsättningar att investera och växa.

Socialdemokraterna ägnade en stor del av sin valrörelse åt att i alla delar fördöma den moderata politiken och anklaga moderata samlingspartiet för att medvetet vilja öka arbetslösheten. Den socialdemokratiska politiken, som innebär växande offentliga utgifter, högre skatter, ökad politisk reglering av näringslivet, statliga investeringar och fackföreningsfonder, framställdes som det enda möjliga receptet för att snabbt lösa problemen på arbetsmarknaden. Det socialdemokratiska budskapet i valrörelsen har självfallet skapat väldiga förväntningar om nya jobb, inte minst i många s. k. krisorter. I stora annonser under den sista valveckan utlovades t. o. m. full sysselsättning med en socialdemokratisk regering.

Nr 7

Måndagen den
11 oktober 1982

*Meddelande om
interpellationer*

Mot denna bakgrund ber jag att till arbetsmarknadsministern få framställa följande fråga:

När under mandatperioden räknar arbetsmarknadsministern med att den förda politiken resulterar i full sysselsättning?

den 11 oktober

1982/83:4 av *Lennart Blom* (m) till ekonomi- och budgetministern om åtgärder för att förhindra höjda landstings- och kommunalskatter:

Enligt nu föreliggande uppgifter avser ett antal kommuner och landsting att höja skatterna för år 1983. Så uppges exempelvis såväl Stockholms kommun som Stockholms läns landsting planera omfattande skattehöjningar, vilka sammantagna skulle uppgå till 1:50 kr. Detta innebär en ökad årlig skattebelastning i storleksordning 2 000 kr. för familjer med i denna region vanliga familjeinkomster. Politiska förutsättningar för skattehöjningsbeslut föreligger efter det senaste valet, sedan majoriteten i bägge fallen övergått till socialdemokraterna jämte kommunisterna.

Kommunernas och landstingens finansiella situation inför 1983 är förhållandevis gynnsam. Såsom finansutskottet i sitt betänkande rörande bl. a. den kommunala ekonomin (1981/82:20 s. 23) framhöll, beror detta på att den kommunala utgiftsökningen bromsats, på en god inkomstutveckling som följd av bl. a. uppbyggdssystemets konstruktion samt på de kraftigt förhöjda taxeringsvärdena på fastigheter. Utskottet anger därutöver som en fjärde förklaringsgrund "en avtagande inflationstakt" – ett förhållande som numera närmast har förbytts i sin motsats till följd av devalveringsbeslutet den 8 oktober.

Såväl den dåvarande borgerliga riksdagsmajoriteten som den socialdemokratiska oppositionen ansåg det nödvändigt att utjämna de finansiella över- och underskotten inom den offentliga sektorn. Enighet rådde därför om att ett belopp i storleksordningen 3,5 miljarder borde undandragas den kommunala sektorn; den borgerliga majoriteten valde att genomföra en på visst sätt konstruerad indragning av beloppet till staten, medan socialdemokraternas alternativ byggde på en "frysning" genom avsättning till en s. k. skattereserveringsfond.

De åtgärder av restriktiv art som under innevarande och nästa år riktas mot den kommunala sektorn sammanhänger självklart med nödvändigheten att dämpa den kommunala expansionstakten i ett läge av djupgående obalans i samhällsekonomin. Det framstår som anmärkningsvärt – och illavarslande – att denna insikt inte kommit till något som helst uttryck i den nyligen avgivna regeringsförklaringen.

I andra sammanhang har socialdemokraterna angivit en årlig kommunal volymtillväxt om 2 % som eftersträvsvärd. Under förutsättning att denna ståndpunkt företräds av den nya socialdemokratiska regeringen, vore det värdefullt om regeringen kunde redovisa vilka effekter detta kan ha för skatteutvecklingen i kommuner och landsting åren 1983 och 1984.

Ett betydelsefullt led i riksdagsbesluten våren 1982 rörande den kommunala ekonomin var tillkomsten av en särskild expertgrupp, tillsatt av budgetministern, med uppdrag att lägga fram förslag till en permanent konstruktion av indragningarna från kommuner och landsting. Gruppen skulle dessutom ha till uppgift att lägga fram förslag till mer verksamma metoder att påverka kommunernas volymutveckling och motverka kommunala skattehöjningar. Arbetet inom expertgruppen har påbörjats men ej kunnat slutföras före regeringsskiftet. Avser regeringen att slutföra detta utredningsarbete så att kommuner och landsting i god tid, helst i anslutning till budgetpropositionen i januari 1983, kan få besked om utgångsläget inför budgetarbetet för år 1984?

I hotet om kommunalskattehöjningar av den omfattning som inledningsvis omnämnts för Stockholmsregionens del måste avvärjas. Statsmakterna kan därvid inte undandraga sig sitt ansvar. Skattereformen, som innebär i och för sig välkomna marginalsattesänkningar, skulle ytterligare urgröpas av fortsatta kommunalskattehöjningar åren 1983 och 1984. Det som inledningsvis presenterades som en skattesänkning – och något senare som en skatteomläggning – men som numera allmänt uppfattas som vad den är, dvs. en totalskattehöjning i miljardklassen, skulle ytterligare försämrats på den punkt där den innebär förbättringar, dvs. i fråga om marginalskatteeffekterna. Varje höjning av det totala kommunalskattetrycket med en krona skärper progressiviteten med en procentenhet och strider sålunda mot skatteomläggningens uppgivna syfte.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till finansministern få ställa följande fråga:

Avser regeringen att vidta några åtgärder för att förhindra höjningar av landstings- och kommunalskatterna åren 1983 och 1984, dvs. skatteskärpningar som ter sig särskilt allvarliga med tanke på att redan omläggningen av den statliga inkomstskatten medför en ökning av det totala skattetrycket?

6 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 8 oktober

1982/83:2 av Jan-Erik Wikström (fp) till statsrådet Bengt Göransson om utbyggnaden av närradion:

Riksdagens beslut i våras om fastare former för närradion innebär att en successiv utbyggnad skall ske. Närradiokommittén har beviljat sändingstillstånd för sammanslutningar på 34 orter. Långtgående förberedelser har gjorts på ytterligare ett 25-tal orter, vartill kommer uttalade önskemål om närradio från ett 25-tal andra orter.

Televerkets kapacitet för utbyggnad av nya närradiosändare är tillräcklig för att svara mot denna utbyggnadstakt.

Måndagen den
11 oktober 1982

---

*Meddelande om
frågor*

Från socialdemokratiskt håll har uttalats att utbyggnaden bör ske i långsammare takt. Detta har orsakat oro inom de sammanslutningar runt om i landet där förberedelser för närradio nu pågår.

Jag vill med hänvisning till det anförda fråga:

Vill statsrådet verka för en utbyggnad av närradion i den takt som möjliggörs av televerkets utbyggnadskapacitet och närradionämndens administrativa resurser?

1982/83:3 av *Jörgen Ullenhag* (fp) till utbildningsministern om högskolans antagningssystem:

Under senare år har viktiga förbättringar gjorts i högskolans antagningssystem. De s. k. föreningsmeriterna har tagits bort. Betydelsen av yrkeserfarenhet har tonats ner. Andelen garantiplatser för studerande som kommer direkt från gymnasieskolan till högskolan har ökat från en femtedel till en tredjedel.

Trots detta visar antagningen till de utbildningar som började i höst klart och entydigt att ytterligare förbättringar är nödvändiga.

Mot den bakgrunden vill jag fråga utbildningsministern:

Vilka konkreta förändringar vill statsrådet genomföra för att förbättra högskolans antagningssystem?

1982/83:4 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till statsrådet Birgitta Dahl om lagring av kärnbränsleavfall:

De svenska kärnkraftbolagen förbereder ett lager för låg- och medelaktivt avfall under havsbotten vid Forsmark. Frågan är ännu inte slutgiltigt prövad av ansvariga myndigheter. Trots detta har socialdemokrater och moderater i Östhammars kommunfullmäktige tillsammans avhänt sig det kommunala vetot, och det slutgiltiga avgörandet kommer att ligga hos regeringen.

Kritik mot det tekniska underlaget för detta stora projekt har framförts från flera håll. Någon lagring under havsbotten av radioaktivt avfall har, såvitt känt, inte genomförts tidigare. Några garantier för att radioaktivitet inte förr eller senare läcker ut har inte kunnat lämnas av kärnkraftbolagen.

Jag vill därför fråga energiministern:

Bedömer regeringen att de planer för avfallslagret som lagts fram är tillräckliga ur säkerhetssynpunkt nu och i framtiden?

1982/83:5 av *Nils Berndtson* (vpk) till justitieministern om förbättrad rätts-säkerhet för kvinnor som utsätts för övergrepp:

Ett antal kvinnoorganisationer har med all rätt protesterat mot det sätt på vilket handläggningen av fallet med våldtäkten i Norrköping skedde. Uppenbarligen fick inte kvinnans advokat tid att sätta sig in i ärendet. Också i övrigt kan ifrågasättas hur häktningsförhandlingarna gick till.

Mot denna bakgrund vill jag ställa följande fråga till justitieministern:

Är justitieministern beredd att vidta åtgärder för att förbättra rättssäkerheten för kvinnor som utsätts för övergrepp?

1982/83:6 av *Ulla Tillander* (c) till utbildningsministern om betyg i enskilda orienteringsämnen i grundskolan:

Höstens debatt om blockbetygen visar att en mycket bred opinion av elever och lärare önskar att det också i fortsättningen skall vara möjligt att ge betyg i enskilda orienteringsämnen. Det har också visat sig finnas ett betydande politiskt stöd för detta. Då jag i våras som skolminister prövade denna fråga fastslog tillgänglig juridisk och annan expertis att en ordning med betygsättning i varje enskilt orienteringsämne måste anmälas för riksdagen.

Är utbildningsministern beredd att göra en sådan anmälan till riksdagen så att det också i framtiden skall bli möjligt att ge betyg i enskilda orienteringsämnen i grundskolan?

den 11 oktober

1982/83:7 av *Karin Ahrland* (fp) till justitieministern om förbättrad rättssäkerhet för kvinnor som utsätts för övergrepp:

”Fotbollen är internationell, flickorna är internationella och pojkarna är också internationella”, sade enligt massmedia den åklagare som skulle föra en ung flickas talan i det uppmärksammade våldtäktsmålet i Norrköping. Målet lades ned, och det visar hur fruktansvärt utsatta kvinnor är i samband med våldtäktsmål. Behovet av ett juridiskt ombud som kan vara med från början vid polisförhör tills målet är avslutat är tydligt.

Jag vill mot denna bakgrund fråga justitieministern:

Ämnar justitieministern lägga fram förslag om rätt till juridiskt ombud för kvinnor i våldtäktsmål?

1982/83:8 av *Gunnel Jonäng* (c) till justitieministern om förbättrad rättssäkerhet för kvinnor som utsätts för övergrepp:

Under senare tid har genom ett flertal fall kvinnans mycket utsatta rättsliga ställning vid våldtäkt kommit i blickpunkten. Det kan inte uteslutas att det fortfarande i svenskt rättsväsende döljs sekelgamla schabloner i frågor som jämställdhet och kvinnans rättsliga ställning. I praktiken kan det bli så, att den utsatta och angripna kvinnan blir den som genom det rättsliga förfarandet blir dömd, medan angriparen går fri i brist på bevis.

Regeringsdeklarationen nämner inte ordet ”kvinna” över huvud taget. Det är djupt oroande att de oacceptabla förhållandena när det gäller våldtäktsoffers rättssäkerhet inte ger regeringen en tankeställare om behovet av en ny kvinnosyn.

Är justitieministern beredd ge sin syn på hur våldtäktsoffrens rättssäkerhet skall kunna garanteras?

Nr 7

7 § Kammaren åtskildes kl. 14.03.

Måndagen den
11 oktober 1982

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert